

Revisionsberättelse för år 2020

Vårt uppdrag och ansvar:

Vi av kommunfullmäktige valda revisorer har granskat den verksamhet som bedrivits av kommunstyrelsen och nämnderna. Utsedda lekmannarevisorer har granskat kommunens bolag.

Styrelser och nämnder ansvarar för att verksamheten bedrivits i enlighet med gällande mål, beslut och riktlinjer samt de föreskrifter som gäller för verksamheten. De ansvarar också för att det finns en tillräcklig intern kontroll och för återredovisningen till fullmäktige av hur de fullgjort uppdraget. *Vårt ansvar enligt kommunallagen* är att granska verksamhet, redovisning, intern kontroll och pröva om verksamheten bedrivits i enlighet med fullmäktiges uppdrag.

Våra genomförda granskningar:

Granskningen har utförts enligt kommunallagen, enligt av kommunfullmäktige fastställt revisionsreglemente och enligt god revisionssed i kommunal verksamhet. Vår granskning har genomförts med den inriktning och omfattning som behövs för att ge rimlig grund för bedömning och ansvarsprövning. Granskningens omfattning, inriktning, förslag och synpunkter redovisas i vår bilaga.

Granskning enligt god ekonomisk hushållning:

Vi skall utifrån kommunallagens bestämmelser, om god ekonomisk hushållning, bedöma om resultatet i bokslutet är förenligt med de mål för den ekonomiska förvaltningen som fullmäktige beslutat om.

Vi bedömer att årets resultat är förenligt med fullmäktiges mål för god ekonomisk hushållning ur det finansiella perspektivet. Samtliga sex finansiella mål är uppfyllda. Årets resultat uppgår till 195,8 mnkr och balanskravsresultatet uppgår till 184,4 mnkr.

Vi bedömer, utifrån årsredovisningens rapportering, att verksamhetens utfall delvis är förenligt med fullmäktiges övergripande mål för verksamheten. Tre av fem strategiområden bedöms vara uppfyllda för år 2020.

Vi revisorer har tidigare år varit starkt kritiska till kommunens stora negativa resultat. Det är således glädjande att konstatera att de åtgärder som vidtagits under år 2019-2020 givit resultat och bidrar till att kommunen i stora delar återställer det ackumulerade underskottet enligt balanskravet. År 2019 uppgick det ackumulerade underskottet till -212,7 mnkr och utifrån kommunens goda ekonomiska resultat för år 2020 har det ackumulerade underskottet minskat till -28,3 mnkr.

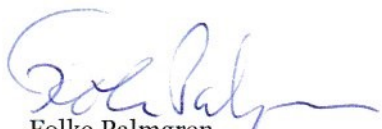
Vi bedömer dock att kommunstyrelsen och nämnderna fortsatt behöver arbeta aktivt för att efterleva mål och riktlinjer för god ekonomisk hushållning. Vikten av budgetdisciplin från kommunstyrelsen och nämnderna behöver även fortsättningsvis vara ett prioriterat område.

Vi tillstyrker

att kommunstyrelsen, nämnderna och enskilda förtroendevalda i dessa organ beviljas
ansvarsfrihet för år 2020.

att kommunens årsredovisning för år 2020 godkänns.

Danderyd 29 april 2021

Folke Palmgren
Ordförande

Sivert Svärting

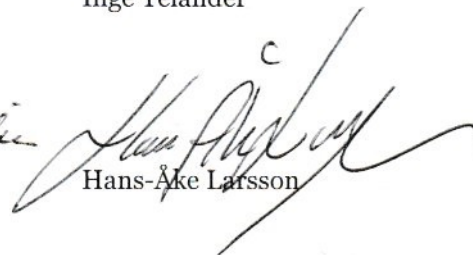
Inge Telander

Peter Freme

Christina Hermelin

Hans-Åke Larsson

Danderyds kommun

Kommunrevisorer

Bilaga till revisionsberättelse 2020

1.1 Inledning

Vi kommunrevisorer har kommunfullmäktiges uppdrag att granska kommunstyrelsens och nämndernas verksamhet och pröva om den sköts på ett ändamålsenligt och från ekonomisk synpunkt tillfredsställande sätt. Vi skall också granska om kommunens räkenskaper är rättvisande och om den kontroll som sker är tillräcklig.

Vi har haft åtta sammanträden under året. Kommunens revisorer är Folke Palmgren (ordförande), Sivert Svärling, Inge Telander, Peter Freme, Christina Hermelin och Hans-Åke Larsson. Vi biträds av PwC.

I Sveriges Kommuner och Landstings skrift God revisionsred i kommunal verksamhet 2018 anges att granskningen skall vara så omfattande att revisorerna årligen kan pröva och uttala sig om ansvarstagandet för samtliga revisionsobjekt, det vill säga styrelser, nämnder och beredningar. Revisionens omfattning anges som följande:

- **Om verksamheten sköts på ett ändamålsenligt och från ekonomisk synpunkt tillfredsställande sätt;** bland annat att verksamhetens resultat lever upp till fullmäktiges mål, beslut och riktlinjer samt andra föreskrifter som gäller för verksamheten och att verksamheten klarar att genomföra sitt uppdrag med tillgängliga resurser.
- **Om räkenskaperna är rättvisande;** att redovisningen ger en rättvisande bild av resultat och ekonomisk ställning samt att delårsrapport och årsredovisning är upprättade i enlighet med lagstiftning och god redovisningssed.
- **Om den interna kontrollen inom nämnderna är tillräcklig;** att verksamheten lever upp till målen och är kostnadseffektiv, att informationen om verksamheten och om den finansiella rapporteringen är ändamålsenlig, tillförlitlig och tillräcklig samt att de regler och riktlinjer som finns för verksamheten följs.

I denna bilaga vill vi framföra några mer allmänna synpunkter och kortfattat redovisa de granskningar som genomförts under revisionsåret 2020. Granskningarna finns presenterade i separata rapporter som dels finns i kommunens diarium dels på revisorernas hemsida. Vårt uppdrag som lekmanrevisorer redovisas i en separat granskningsrapport för kommunens aktiebolag.

1.2 Kommunens verksamhet och ekonomi

Årets resultat uppgår till 195,8 mnkr och balanskravsresultatet uppgår till 184,4 mnkr. Enligt årsredovisningen 2020 innehåller förvaltningsberättelsen en balanskravsutredning i enlighet med LKBR. Årets resultat medför att kommunen kan reglera stora delar av det negativa ackumulerade underskottet. Det återstående ackumulerade underskott uppgår enligt balanskravet till -28,3 mnkr, vilket kommunen planerar att reglera under år 2021.

God ekonomisk hushållning

Vi bedömer att årets resultat är förenligt med fullmäktiges mål för god ekonomisk hushållning ur det finansiella perspektivet i och med att samtliga sex finansiella mål uppfylls.

Vi bedömer, utifrån årsredovisningens rapportering, att verksamhetens utfall delvis är förenligt med fullmäktiges övergripande mål för verksamheten. Tre av fem strategiområden bedöms vara uppfyllda och resterande två bedöms delvis vara uppfyllda. Sammantaget görs bedömningen att kommunen uppfyller kravet på god ekonomisk hushållning.

1.3 Granskningsarbete

1.3.1 Granskning av ansvarsutövande

Vi skall varje år uttala oss i frågan om ansvarsfrihet för styrelser och nämnder samt de enskilda ledamöterna i dessa. En viktig del i den årliga granskningen är att bedöma om styrelsens och nämndernas ansvarsutövande är tillfredsställande. Med ansvarsutövande avses aktiva åtgärder för att leda, styra, följa upp och kontrollera verksamhet och ekonomi. Ett effektivt ansvarsutövande förutsätter att det finns rutiner som stödjer styrelse/nämnd i dess arbete.

Underlag för vår bedömning i revisionsberättelsen för 2020 har varit:

- protokollsläsning/genomgång av handlingar för kommunstyrelsen och alla nämnder.
- möten med tjänstepersoner och nämndernas presidium samt fördjupade granskningsinsatser.
- en grundläggande granskning av styrelse och nämndernas aktiva åtgärder att styra, leda, följa upp och kontrollera verksamheten.

I vår grundläggande granskning konstaterar vi att det finns fastställda dokument för kommunstyrelsens och nämndernas styrning och ledning så som mål, budget och internkontrollplaner etc.

Vi konstaterar att kommunstyrelsen och nämnderna har en löpande rapportering avseende ekonomi och verksamhet. Sammantaget bedömer vi att kommunstyrelsen och nämnderna i huvudsak har vidtagit tillräckliga åtgärder för att styra, följa upp, kontrollera och rapportera tilldelat uppdrag samt att den interna kontrollen varit tillräcklig.

Vår bedömning är att kommunstyrelsens samt nämndernas ekonomiska resultat är förenligt med fastställda mål, förutom utbildningsnämnden där vi bedömer att resultatet delvis är förenligt med fastställda mål. Utbildningsnämnden redovisar en negativ budgetavvikelse om 5,5 mnkr, vilket inte är förenligt med tilldelad ram. Budgetavvikelsen understiger dock en procent av tilldelad ram.

1.3.2 Granskning av årsredovisningen

Granskning av årsredovisningen innebär i första hand att kontrollera att kommunens räkenskaper är rättvisande. Genomgång har skett av följande dokument:

- förvaltningsberättelse
- resultaträkning
- balansräkning
- kassaflödesanalys
- driftredovisning
- investeringsredovisning

Vi bedömer att årsredovisningen i allt väsentligt redogör för utfallet av verksamheten, verksamhetens finansiering och den ekonomiska ställningen.

Balanskravsresultatet uppgår till 184,4 mnkr vilket har återställt 2017-2018 års underskott i sin helhet samt stora delar av 2019 års underskott. Resterande del av underskottet om 28,3 mnkr från 2019 kommer enligt beslutad budget för 2021 att regleras under innevarande år.

Årets resultat uppgår till 195,8 mnkr och balanskravsresultatet uppgår till 184,4 mnkr. Vi bedömer att utfallet är förenligt med fullmäktiges mål för god ekonomisk hushållning i det finansiella perspektivet. Av rapporteringen framgår att samtliga sex mål bedöms vara uppfyllda.

Vi bedömer, utifrån årsredovisningens återrapportering, att verksamhetens utfall är delvis förenligt med fullmäktiges övergripande mål för verksamheten. Tre av fem strategiområden bedöms vara uppfyllda och två strategiområden bedöms vara delvis uppfyllda. Styrelsen lämnar en sammanfattande bedömning avseende den samlade målfyllnelsen avseende god ekonomisk hushållning för år 2020.

Vi bedömer att räkenskaperna i allt väsentligt är rättvisande.

1.3.3 Granskning av delårsrapport

Vi bedömde att delårsrapporten i allt väsentligt upprättats enligt lagens krav och god revisions sed i övrigt. Bedömningen i delårsrapporten var att balanskravet skulle uppfyllas för år 2020. Vi noterade mindre, ej väsentliga avvikelser, mot lagens krav och god redovisningssed avseende ej uppbokade retroaktiva löner samt uppställningen av kommunens resultaträkning.

Kommunen prognostiserade ett resultat som var förenligt med de finansiella mål som fullmäktige fastställt i budet för år 2020. Det prognostiserade resultatet var delvis förenligt med de verksamhetsmål som fullmäktige fastställt i budget för år 2020. Vår samlade bedömning var således,

utifrån delårsrapportens återrapportering, att det prognostiserade utfallet delvis är förenligt med de av fullmäktige fastställda målen för god ekonomisk hushållning.

1.3.4 Granskning av investeringar: styrning, intern kontroll och uppföljning

Efter genomförd granskning är vår bedömning att kommunens investeringsprocess **inte är helt ändamålsenligt** samt att kommunstyrelsens styrning och uppföljning avseende investeringar **inte är helt tillräcklig**.

Kommunens investeringsprocess är reglerad i kommunens ekonomistyrningsregler (2004) samt i riktlinjer för investeringar (2009). Vid granskningstillfället hade varken ekonomistyrningsreglerna eller riktlinjer för investeringsverksamhet reviderats de senaste tio åren och var delvis obsoleta. Vi noterade att det pågår en översyn av såväl kommunens ekonomistyrningsregler som riktlinjer för investeringar.

Kommunens framtagna lokalförsörjningsprocess beskriver utförligt hur samordning och beredning av kommunens fastighetsbehov ska fungera samt investeringsprocessen för fastigheter. Investeringsprocessen för övriga investeringar är däremot inte lika formaliserad och utvecklad vilket även bekräftas av genomförda intervjuer. Avsaknaden av en långsiktig investeringsplan upplevs vidare försvåra överblick och planering för respektive verksamhetsdrivande/lokalnyttjande nämnd. Dessutom anser vi att kopplingen mellan lokalförsörjningsprocessen och kommunens årliga budgetprocess kan förtydligas i styrande dokument.

Det finns vid tiden för granskningen inte ett ändamålsenligt systemverktyg för projektledning. Likaledes saknas ett systemverktyg för planering och analys av fastighetsunderhåll. Ett systemverktyg för projektledning har upphandlats av kommunen men inte implementerats. Det är således vår bedömning att projektstyrningen kan tydliggöras ytterligare.

Verksamheterna är delaktiga i lokalförsörjningsprocessen och tillses att verksameters lokalbehov ingår som del i kommunens budgetprocess. Vidare finns en lokalstyrgrupp på tjänstemannanivå bestående av representanter från verksamhetsnämnderna samt kommunledning och fastighetsnämnd. Det är dock vår bedömning att verksamhetsrepresentanternas roll i genomförandeskedet av investeringsprojekt inte är tillräckligt tydlig samt att det ej är till fullo tydliggjort hur eventuella merkostnader med anledning av budgetavvikelse eller förseningar ska hanteras. Bedömningen är att hantering av bud-getavvikelse är tydligare inom ramen för lokalförsörjningsprocessen än inom andra investeringsområden.

I årshjulet för uppföljningsprocessen framgår ej när uppföljning av investeringar ska göras. Fastighetsnämnden respektive tekniska nämnden följer upp investeringar i respektive nämnds kvartalsrapport 1 per mars, delårsrapport per augusti samt i årsredovisning per helåret. Dessa rapporter överlämnas även till kommunstyrelsen. I protokollgenomgången noteras att tekniska nämnden samt fastighetsnämnden tar del av slutredovisning av avslutade investeringsprojekt vilka

innehåller övergripande beskrivning av projektets förlopp samt en slutkostnads kalkyl. Dessa slutredovisningar överlämnas till kommunstyrelsen efter godkännande.

När det gäller internkontrollplanerna för år 2019 finns det inte i berörda nämnder eller kommunledningskontorets internkontrollplaner för år 2019 någon risk med direkt bä-ring på kommunens investeringsprocess eller enskilda investeringsprojekt.

1.3.5 Granskning av ekonomistyrning

Efter genomförd granskning är vår bedömning att kommunstyrelsen *inte helt* har säkerställt en ändamålsenlig mål- och budgetprocess på kommunövergripande nivå. Vi bedömer att socialnämnden och utbildningsnämnden *inte helt* har säkerställt en ändamålsenlig ekonomistyrning. Vi bedömer vidare att den interna kontrollen inom granskningsområdet *till stor del är tillräcklig*.

Under år 2020 har beslutats om nya ekonomistyrningsprinciper i kommunen, vilka anger riktlinjer och regler för kommunens centrala ekonomiprocesser. Kommunen behöver utifrån detta se över Riktlinjer mål- och styrmodell då dessa delvis är inaktuella utifrån de nya ekonomistyrningsprinciperna. I ekonomistyrningsprinciperna tydliggörs att det ska finnas ett budgeterat positivt resultatmål, dock saknar vi beskrivning av hur lämplig resultatnivå påverkas av kommunens ekonomiska ställning och investeringsbehov framåt. I ekonomistyrningsprinciperna tydliggörs vidare att nämnderna ska kompenseras fullt ut för s.k. volymförändringar. Vi anser att detta skulle kunna hanteras redan i samband med antagandet av planeringsförutsättningarna.

Under år 2019 och år 2020 har kommunen arbetat vidare både internt och genom extern utredning sett över sina ekonomiprocesser. Detta arbete fortlöper under år 2021 i syfte att åtgärda de aktuella bristerna. Nämndspecifika rutiner och riktlinjer avseende budget-, uppföljnings- och prognosarbete finns delvis för utbildningsnämnden men saknas för socialnämnden. Vi bedömer att nämndspecifika rutiner och riktlinjer utöver att skapa en mer effektiv och ändamålsenlig ekonomistyrning skulle tydliggöra ansvar och befogenheter avseende aktuella ekonomiprocesser.

Kommunstyrelsen beslutade vid sammanträde per februari att samtliga nämnder vilka prognostiserar ett negativt utfall per helåret skall ta fram och inkomma till kommunstyrelsen med en åtgärdsplan för budget i balans. Vår protokollgenomgång visar att såväl enskilda nämnder som kommunstyrelsen beslutar om framtagande av åtgärdsplaner samt att dessa återrapporteras vid uppstådda budgetavvikelser. För år 2020 noteras att utbildningsnämnden trots arbete med åtgärdsplan ej bedöms kunna uppnå en budget i balans per helåret. Socialnämndens verksamhet prognostiserades i månadsrapport per mars en negativ avvikelse per helåret. Då avvikelsen beskrivs bero på en fördröjning i avvecklingen av egen regis hemtjänstverksamhet är den inte grund för framtagande av åtgärdsplan enligt kommunens nya ekonomistyrningsprinciper. Kommunstyrelsen har vidare följt upp samt gett utbildningsnämnden i uppdrag att utreda strukturellt viktiga frågor för nämndens ekonomi.

Formell uppföljning av Socialnämndens och Utbildningsnämndens ekonomi har skett vid 3 av 4 fastställda tidpunkter under år 2020. Dock noteras att Utbildningsnämnden vid flera tillfällen under året tagit del av information och rapportering avseende pågående åtgärdsprogram. Rapportering avseende dessa görs i särskilda ärenden.

Prognossäkerheten för åren 2017–2019 bedömer vi som god för såväl socialnämnden som utbildningsnämnden. Utbildningsnämndens genomsnittliga procentuella avvikelse mellan prognostiserat helårsresultat per delårsbokslut och helårsresultat är endast 0,27 %, medan motsvarande för socialnämnden uppgår till 0,93 %. När det gäller kommunens samlade prognossäkerhet har den för perioden 2017–2019 uppvisat stora brister.

Vi bedömer att kommunstyrelsen under år 2020, för det aktuella granskningsområdet, har stärkt utövanheten av kommunstyrelsens uppsiktsplikt över nämnderna. Vi konstaterar samtidigt att kommunens ackumulerade underskott enligt balanskravet uppgick till 213 mnkr per 2019-12-31.

1.3.6 Granskning av kommunens pensionshantering

Utifrån genomförd granskning är vår bedömning att de rutiner som finns avseende rapportering av pensionsunderlag delvis är ändamålsenliga och tillförlitliga. Vidare bedömer vi att nuvarande ansvarsfördelning samt att de kontroller som genomförs är tillräckliga.

Resultatet av vår genomförda analys av pensionsgrundande löner enligt lönefil, jämfört med fakturaspecifikation från KPA, visade inte på några brister.

Vår bedömning är att kommunens rutinbeskrivningar avseende pensionshanteringen bör utökas så att det i dessa också framgår vilken roll som är ansvarig för vilken kontroll samt vilken roll som ska granska respektive kontroll. Vidare bör det tydliggöras att varje kontroll ska dokumenteras samt på vilket sätt denna dokumentation ska arkiveras. Uti-från fastställt syfte bedömer vi dock att redovisningen i allt väsentligt ger en rättvisande bild.

I Danderyds kommuns årsredovisning för 2020 redovisas pensionsavsättningar i enlighet med rekommendationer i RKR R10 i avseende Not 19 "Avsättningar för pensioner och liknande förpliktelser". Vi noterar dock att flertalet upplysningar saknas i Not 23 "Ställda pantar och ansvarsförbindelser". I samband med granskning av årsredovisning har det påpekats att det saknas upplysningar i Not 23. Kommunen kommer att utöka Not 23 med de upplysningar som rekommenderas enligt RKR R10 under 2021.

1.3.7 Förstudie corona/Covid-10

Under året har revisionen genomfört en förstudie avseende kommunens hantering av konsekvenserna till följd av covid-19. Detta i syfte att bedöma huruvida det finns anledning att genomföra en fördjupad granskning inom området. I förstudien konstateras att Danderyds kommun likt alla kommuner drabbats av pandemin, särskilt inom specifika områden och verksamheter. Åtgärder och beslut har vidtagits löpande av kommunen i syfte att underlätta och upprätthålla en god hantering av

pandemins konsekvenser. Kommunens totala sjukdomsfall fram till vecka 10 år 2021 uppgick till 2 375 personer. Utifrån förstudien finns inga indikationer på väsentliga brister avseende kommunens hantering av pandemin under år 2020. Generella risker för brister vid extraordinära händelser finns inom områdena kris- och katastrofberedskap, arbetsmiljö och ärendeberedning.

1.4 Protokollsläsningen

Arbetsuppgiften består i att läsa protokoll och bilagor, dels från innehållsmässig dels från formell synpunkt. Vi har delat upp protokollsläsningen mellan oss och redovisat noteringar från läsningen vid våra revisionsmöten.

Vår uppfattning är att det är väsentligt att protokoll läggs ut på hemsidan för att alla medborgare kan läsa dem.

1.5 Granskning av kommunens bolag

Kommunens bolag, Djursholms AB och Studievägen Fastighets AB, har granskats av utsedda lekmannarevisorer. I granskningen har samplanering skett med bolagets auktoriserade revisor och kommunrevisionen. Granskningen har varit inriktad på att översiktligt bedöma rutiner för att styra, följa upp och kontrollera verksamheten. Sammantaget har bedömts att verksamheten skötts på ett ändamålsenligt och från ekonomisk synpunkt tillfredsställande sätt samt att den interna kontrollen till övervägande del varit tillräcklig.

Lekmannarevisionsrapporterna för Djursholms AB och Studievägen Fastighets AB bifogas revisionsberättelsen.

1.6 Uppföljning samt dialog och kontakter

I revisionen sker löpande uppföljningar av frågor vilka initierats i samband med läsning av protokoll, information från personal och förtroendevalda inom kommunen eller från allmänheten. Dessa uppföljningar utgör även en viktig grund i revisionsplaneringen inför kommande år.

Vidare har vi, inom ramen för vårt uppdrag, haft möten med företrädare för kommunstyrelsen samt nämnderna. Vidare har vi träffat kommunfullmäktiges presidium vid möten under året.